

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: Revt 575/16-5

REPUBLIKA HRVATSKA
R J E Š E N J E

Vrhovni sud Republike Hrvatske u vijeću sastavljenom od sudaca Aleksandra Peruzovića predsjednika vijeća, Katarine Buljan članice vijeća i sutkinje izvjestiteljice, Viktorije Lovrić članice vijeća, Branka Medančića člana vijeća i Slavka Pavkovića člana vijeća, u pravnoj stvari tužitelja Potrošač – Hrvatski savez udruga za zaštitu potrošača, OIB: ..., Z., protiv 1.tuženika Z. b. d.d., OIB: ..., Z., zastupanog po punomoćnicima B. P. i S. P., odvjetnicima u Odvjetničkom društvu P.₁ i P.₂ iz Z., 2.tuženika P. b. Z. d.d., OIB: ..., Z., zastupanog po punomoćnicima M. L. i K. Lj., odvjetnicima u Odvjetničkom društvu L. i p. iz Z., 3.tuženika E.&S. b. d.d., OIB: ..., R., zastupanog po punomoćniku D. M., odvjetniku u Odvjetničkom društvu H. & P. d.o.o. iz Z., 4.tuženika R. A. d.d., OIB: ..., Z., zastupanog po punomoćniku J. G., odvjetniku u Odvjetničkom društvu G.₁ & G.₂ iz Z., 5.tuženika H. A.-A.-B. d.d., OIB: ..., Z., zastupanog po punomoćniku I. C., odvjetniku u Z., 6.tuženika O. b. H. d.d., OIB: ..., Z., zastupanog po punomoćniku M. P., odvjetniku u Odvjetničkom društvu Ž. i P. d.o.o. iz Z., 7.tuženika S. G.-S. b. d.d., OIB: ..., S., zastupanog po punomoćniku R. Ž., odvjetniku u Odvjetničkom društvu Ž. i P. d.o.o. iz Z., i 8.tuženika S. d.d. (ranije V. d.d.), OIB: ..., Z., zastupanog po punomoćniku U. P., odvjetniku u Odvjetničkom društvu Ž. i P. d.o.o. iz Z., radi zaštite kolektivnih interesa potrošača, odlučujući o reviziji tužitelja protiv presude i rješenja Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske broj Pž-7129/13-4 od 13. lipnja 2014. u dijelu kojim je preinačenjem presude Trgovačkog suda u Zagrebu broj P-1401/2012 od 4. srpnja 2013. odbijen tužbeni zahtjev u odnosu na 1.-8. tuženike glede nedopuštenosti valutne klauzule u ugovorima o kreditu te je odbijen tužbeni zahtjev u odnosu na 8.tuženika za utvrđenje nedopuštenosti odredbe o ugovornoj redovnoj kamati u ugovorima o kreditu, u sjednici održanoj 3. listopada 2017.,

r i j e š i o j e:

Revizija tužitelja se prihvaća, ukida se presuda Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske broj Pž-7129/13-4 od 13. lipnja 2014. u toč. I.1. i 2. izreke te presude, te u odluci o parničnim troškovima (toč. V. izreke) i u tom dijelu predmet vraća Visokom trgovačkom sudu Republike Hrvatske na ponovno suđenje.

O troškovima postupka povodom pravnog lijeka odlučit će se u konačnoj odluci.

Objasnenje

Presudom i rješenjem Trgovačkog suda u Zagrebu broj P-1401/2012 od 4. srpnja 2013. presuđeno je:

"1. Utvrđuje se da je prvotuzena Z. b. d.d. u razdoblju od 01.04.2005. godine do 31.12.2008. godine povrijedila kolektivne interese i prava potrošača, korisnika kredita zaključujući ugovore o kreditima koristeći u istima ništetne i nepoštene ugovorne odredbe u ugovorima o potrošačkom kreditiranju-ugovorima o kreditima, na način da je ugovorena valuta uz koju je vezana glavnica švicarski franak, a da prije zaključenja i u vrijeme zaključenja predmetnih ugovora prvotuzena Z. b. d.d. kao trgovac nije potrošače u cijelosti informirala o svim potrebnim parametrima bitnim za donošenje valjane odluke utemeljene na potpunoj obavijesti, a tijekom pregovora i u svezi zaključenja predmetnih ugovora o kreditu, što je imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana, pa je time prvotuzena Z. b. postupala suprotno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 96/03) u razdoblju od 01.04.2005. godine do 06.08.2007. godine i to člancima 81., 82. i 90., a od 07.08.2007. do 31.12.2008. godine protivno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 79/07, 125/07, 75/09, 79/09, 89/09, 133/09) i to člancima 96. i 97. Zakona o zaštiti potrošača te suprotno odredbama Zakona o obveznim odnosima, te da je u razdoblju od 10.09.2003. godine do 31.12.2008. godine, a koja povreda traje i nadalje, povrijedila kolektivne interese i prava potrošača, korisnika kredita zaključujući ugovore o kreditima, koristeći u istima, ništetne i nepoštene ugovorne odredbe u ugovorima o potrošačkom kreditiranju-ugovorima o kreditima, na način da je ugovorena redovna kamatna stopa koja je tijekom postojanja obveze po ugovorima o kreditima promjenjiva u skladu s jednostranom odlukom prvotuzene Z. b. d.d. i drugim internim aktima banke, a da prije zaključenja i u vrijeme zaključenja ugovora prvotuzena Z. b. d.d. kao trgovac i korisnici kreditnih usluga kao potrošači nisu pojedinačno pregovarali i ugovorom utvrdili egzaktnu parametre i metodu izračuna tih parametara koji utječu na odluku prvotuzene Z. b. d.d. o promjeni stope ugovorene kamate, a što je imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana utemeljenu na jednostranom povećanju kamatnih stopa, a sve na štetu potrošača, pa je time prvotuzena Z. b. d.d. postupila suprotno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 96/03) u razdoblju od 10.09.2003. godine do 06.08.2007. godine i to člancima 81., 82., 90., a od 07.08.2007. godine pa nadalje, protivno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 79/07, 125/07, 75/09, 79/09, 89/09, 133/09) i to člancima 96. i 97. Zakona o zaštiti potrošača te suprotno odredbama Zakona o obveznim odnosima;

2. Utvrđuje se da je drugotuzena P. b. Z. d.d. u razdoblju od 01.11.2004. godine do 31.12.2008. godine povrijedila kolektivne interese i prava potrošača, korisnika kredita zaključujući ugovore o kreditima koristeći u istima ništetne i nepoštene ugovorne odredbe u ugovorima o potrošačkom kreditiranju-ugovorima o kreditima, na način da je ugovorena valuta uz koju je vezana glavnica švicarski franak, a da prije zaključenja predmetnih ugovora drugotuzena P. b. Z. d.d. kao trgovac nije potrošače u cijelosti informirala o svim potrebnim parametrima bitnim za donošenje valjane odluke utemeljene na potpunoj obavijesti, a tijekom pregovora i u svezi zaključenja predmetnih ugovora o kreditu, što je imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana, pa je time drugotuzena P. b. Z. d.d. postupila suprotno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br.

96/03) u razdoblju od 01.11.2004. godine do 06.08.2007. godine i to člancima 81., 82. i 90., a od 07.08.2007. godine do 31.12.2008. godine protivno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 79/07, 12/05, 75/09, 79/09, 89/09, 133/09) i to člancima 96. i 97. Zakona o zaštiti potrošača te suprotno odredbama Zakona o obveznim odnosima, te da je u razdoblju od 10.09.2003. godine do 31.12.2008. godine, a koja povreda traje i nadalje, povrijedila kolektivne interese i prava potrošača, korisnika kredita zaključujući ugovore o kreditima, koristeći u istima, ništetne i nepoštene ugovorne odredbe u ugovorima o potrošačkom kreditiranju-ugovorima o kreditima, na način da je ugovorena redovna kamatna stopa koja je tijekom postojanja obveze u ugovorima o kreditima promjenljiva u skladu s jednostranom odlukom drugotuzene P. b. Z. d.d. i drugim internim aktima banke, a da prije zaključenja i u vrijeme zaključenja ugovora drugotuzena P. b. Z. d.d. kao trgovac i korisnici kreditnih usluga kao potrošači nisu pojedinačno pregovarali i ugovorom utvrdili egzaktnu parametre i metodu izračuna tih parametara koji utječu na odluku drugotuzene P. b. Z. d.d. o promjeni stope ugovorene kamate, a što je imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana utemeljenoj na jednostranom povećanju kamatnih stopa, a sve na štetu potrošača, pa je time drugotuzena P. b. Z. d.d. postupila suprotno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 96/03) u razdoblju od 10.09.2003. godine do 06.08.2007. godine i to člancima 81., 82. i 90., a od 07.08.2007. godine pa nadalje protivno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 79/07, 125/07, 75/09, 79/09, 89/09, 133/09) i to člancima 96. i 97. Zakona o zaštiti potrošača te suprotno odredbama Zakona o obveznim odnosima;

3. Utvrđuje se da je trećetužena E. & S. B. d.d. u razdoblju od 01.04.2004. godine do 31.12.2008. godine povrijedila kolektivne interese i prava potrošača, korisnika kredita zaključujući ugovore o kreditima koristeći u istima ništetne i nepoštene ugovorne odredbe u ugovorima o potrošačkom kreditiranju-ugovorima o kreditima, na način da je ugovorena valuta uz koju je vezana glavnica švicarski franak, a da prije zaključenja i u vrijeme zaključenja predmetnih ugovora trećetužena E. & S. B. d.d. kao trgovac nije potrošače u cijelosti informirala o svim potrebnim parametrima bitnim za donošenje valjane odluke utemeljene na potpunoj obavijesti, a tijekom pregovora i u svezi zaključenja predmetnih ugovora o kreditu, što je imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana, pa je time trećetužena E. & S. B. d.d. postupila suprotno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 96/03) u razdoblju od 01.04.2004. godine do 06.08.2007. godine i to člancima 81., 82. i 90., a od 07.08.2007. godine do 31.12.2008. godine protivno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 79/07, 125/07, 75/09, 79/09, 89/09, 133/09) i to člancima 96. i 97. Zakona o zaštiti potrošača te suprotno odredbama Zakona o obveznim odnosima, te da je u razdoblju od 10.09.2003. godine do 31.12.2008. godine, a koja povreda traje i nadalje, povrijedila kolektivne interese i prava potrošača, korisnika kredita zaključujući ugovore o kreditima, koristeći u istima, ništetne i nepoštene ugovorne odredbe u ugovorima o potrošačkom kreditiranju-ugovorima o kreditima, na način da je ugovorena redovna kamatna stopa koja je tijekom postojanja obveze po ugovorima o kreditima promjenljiva u skladu s jednostranom odlukom trećetužene E. & S. B. d.d. i drugim internim aktima banke, a da prije zaključenja i u vrijeme zaključenja ugovora trećetužena E. & S. B. d.d. kao trgovac i korisnici kreditnih usluga kao potrošači nisu pojedinačno pregovarali i ugovorom utvrdili egzaktnu parametre i metodu izračuna tih parametara koji utječu na odluku trećetužene E. & S. B. d.d. o promjeni stope ugovorene kamate, a što je imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana utemeljenoj na jednostranom povećanju kamatnih stopa, a sve na štetu potrošača, pa je time

trećetužena E. & S. B. d.d. postupila suprotno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 96/03) u razdoblju od 10.09.2003. godine do 06.08.2007. godine i to člancima 81., 82., 90., a od 07.08.2007. godine pa nadalje, protivno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 79/07, 125/07, 75/09, 79/09, 89/09, 133/09) i to člancima 96. i 97. Zakona o zaštiti potrošača te suprotno odredbama Zakona o obveznim odnosima.;

4. Utvrđuje se da je četvrtotužena R. A. d.d. u razdoblju od 01.01.2004. godine do 31.12.2008. godine povrijedila kolektivne interese i prava potrošača, korisnika kredita zaključujući ugovore o kreditima koristeći u istima ništetne i nepoštene ugovorne odredbe u ugovorima o potrošačkom kreditiranju-ugovorima o kreditima, na način da je ugovorena valuta uz koju je vezana glavnica švicarski franak, a da prije zaključenja i u vrijeme zaključenja predmetnih ugovora četvrtotužena R. A. d.d. kao trgovac nije potrošače u cijelosti informirala o svim potrebnim parametrima bitnim za donošenje valjane odluke utemeljene na potpunoj obavijesti, a tijekom pregovora i u svezi zaključenja predmetnih ugovora o kreditu, što je imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana, pa je time četvrtotužena R. A. d.d. postupila suprotno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 96/03) u razdoblju od 01.01.2004. godine do 06.08.2007. godine i to člancima 81., 82. i 90., a od 07.08.2007. godine do 31.12.2008. godine, protivno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 79/07, 125/07, 75/09, 79/09, 89/09, 133/09) i to člancima 96. i 97. Zakona o zaštiti potrošača te suprotno odredbama Zakona o obveznim odnosima, te da je u razdoblju od 10.09.2003. godine do 31.12.2008. godine, a koja povreda traje i nadalje, povrijedila kolektivne interese i prava potrošača, korisnika kredita zaključujući ugovore o kreditima, koristeći u istima ništetne i nepoštene ugovorne odredbe u ugovorima o potrošačkom kreditiranju-ugovorima o kreditima, na način da je ugovorena redovna kamatna stopa koja je tijekom postojanja obveze u ugovorima o kreditima promjenljiva u skladu s jednostranom odlukom četvrtotužene R. A. d.d. i drugim internim aktima banke, a da prije zaključenja i u vrijeme zaključenja ugovora četvrtotužena R. A. d.d. kao trgovac i korisnici kreditnih usluga kao potrošači nisu pojedinačno pregovarali i ugovorom utvrdili egzaktno parametre i metodu izračuna tih parametara koji utječu na odluku četvrtotužene R. A. d.d. o promjeni stope ugovorene kamate, a što je imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana utemeljenoj na jednostranom povećanju kamatnih stopa, a sve na štetu potrošača, pa je time četvrtotužena R. A. d.d. postupila suprotno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 96/03) u razdoblju od 10.09.2003. godine do 06.08.2007. godine i to člancima 81., 82. i 90., a od 07.08.2007. godine pa nadalje, protivno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 79/07, 125/07, 75/09, 79/09, 89/09, 133/09) i to člancima 96. i 97. Zakona o zaštiti potrošača te suprotno odredbama Zakona o obveznim odnosima;

5. Utvrđuje se da je petotužena H. A.-A.-B. d.d. u razdoblju od 01.06.2004. godine do 31.12.2008. godine povrijedila kolektivne interese i prava potrošača, korisnika kredita zaključujući ugovore o kreditima koristeći u istima ništetne i nepoštene ugovorne odredbe u ugovorima o potrošačkom kreditiranju-ugovorima o kreditima, na način da je ugovorena valutna klauzula uz koju je vezana glavnica švicarski franak, a da prije zaključenja i u vrijeme zaključenja predmetnih ugovora petotužena H. A.-A.-B. d.d. kao trgovac nije potrošače u cijelosti informirala o svim bitnim parametrima bitnim za donošenje valjane odluke utemeljene na potpunoj obavijesti, a tijekom pregovora i u svezi zaključenja predmetnih

ugovora o kreditu, što je imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana, pa je time petotuzena H. A.-A.-B. d.d. postupila suprotno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 96/03) u razdoblju od 01.06.2004. godine do 06.08.2007. godine i to člancima 81., 82. i 90., a od 07.08.2007. godine do 31.12.2008. godine protivno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 79/07, 125/07, 75/09, 79/09, 89/09, 133/09) i to člancima 96. i 97. Zakona o zaštiti potrošača te suprotno odredbama Zakona o obveznim odnosima, te da je u razdoblju od 10.09.2003. godine do 31.12.2008. godine, a koja povreda traje i nadalje, povrijedila kolektivne interese i prava potrošača, korisnika kredita zaključujući ugovore o kreditima, koristeći u istima ništetne i nepoštene ugovorne odredbe u ugovorima o potrošačkom kreditiranju-ugovorima o kreditima, na način da je ugovorena redovna kamatna stopa koja je tijekom postojanja obveze po ugovorima o kreditima promjenljiva u skladu s jednostranom odlukom petotuzene H. A.-A.-B. d.d. i drugim internim aktima banke, a da prije zaključenja i u vrijeme zaključenja ugovora petotuzena H. A.-A.-B. d.d. kao trgovac i korisnici kreditnih usluga kao potrošači nisu pojedinačno pregovarali i ugovorom utvrdili egzaktne parametre i metodu izračuna tih parametara koji utječu na odluku petotuzene H. A.-A.-B. d.d. o promjeni stope ugovorene kamate, a što je imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana utemeljenoj na jednostranom povećanju kamatnih stopa, a sve na štetu potrošača, pa je time petotuzena H. A.-A.-B. d.d. postupila suprotno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 96/03) u razdoblju od 10.09.2003. godine do 06.08.2007. godine i to člancima 81., 82. i 90., a od 07.08.2007. godine pa nadalje protivno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 79/07, 125/07, 75/09, 79/09, 89/09, 133/09) i to člancima 96. i 97. Zakona o zaštiti potrošača te suprotno odredbama Zakona o obveznim odnosima;

6. Utvrđuje se da je šestotuzena O. b. H. d.d. u razdoblju od 01.09.2004. godine do 31.12.2008. godine povrijedila kolektivne interese i prava potrošača, korisnika kredita zaključujući ugovore o kreditima koristeći u istima ništetne i nepoštene ugovorne odredbe u ugovorima o potrošačkom kreditiranju-ugovorima o kreditima, na način da je ugovorena valuta uz koju je vezana glavnica švicarski franak, a da prije zaključenja i u vrijeme zaključenja predmetnih ugovora šestotuzena O. b. H. d.d. kao trgovac nije potrošače u cijelosti informirala o svim potrebnim parametrima bitnim za donošenje valjane odluke utemeljene na potpunoj obavijesti, a tijekom pregovora i u svezi zaključenja predmetnih ugovora o kreditu, što je imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana, pa je time šestotuzena O. b. H. d.d. postupila suprotno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 96/03) u razdoblju od 01.09.2004. godine do 06.08.2007. godine i to člancima 81., 82. i 90., a od 07.08.2007. godine do 31.12.2008. godine protivno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 79/07, 125/07, 75/09, 79/09, 89/09, 133/09) i to člancima 96. i 97. Zakona o zaštiti potrošača te suprotno odredbama Zakona o obveznim odnosima, te da je u razdoblju od 10.09.2003. godine do 31.12.2008. godine, a koja povreda traje i nadalje, povrijedila kolektivne interese i prava potrošača, korisnika kredita zaključujući ugovore o kreditima, koristeći u istima ništetne i nepoštene ugovorne odredbe u ugovorima o potrošačkom kreditiranju-ugovorima o kreditima, na način da je ugovorena redovna kamatna stopa koja je tijekom postojanja obveze po ugovorima o kreditima promjenljiva u skladu s jednostranom odlukom šestotuzene O. b. H. d.d. i drugim internim aktima banke, a da prije zaključenja i u vrijeme zaključenja ugovora šestotuzena O. b. H. d.d. kao trgovac i korisnici kreditnih usluga kao potrošači nisu pojedinačno pregovarali i ugovorom utvrdili egzaktne parametre i metodu izračuna tih

parametara koji utječu na odluku šestotuzene O. b. H. d.d. o promjeni stope ugovorene kamate, a što je imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana utemeljenoj na jednostranom povećanju kamatnih stopa, a sve na štetu potrošača, pa je time šestotuzena O. b. H. d.d. postupila suprotno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 96/03) u razdoblju od 10.09.2003. godine do 06.08.2007. godine i to člancima 81., 82. i 90., a od 07.08.2007. godine pa nadalje protivno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 79/07, 125/07, 75/09, 79/09, 89/09, 133/09) i to člancima 96. i 97. Zakona o zaštiti potrošača te suprotno odredbama Zakona o obveznim odnosima;

7. Utvrđuje se da je sedmotuzena S. G.-S. b. d.d. u razdoblju od 01.10.2004. godine do 31.12.2008. godine povrijedila kolektivne interese i prava potrošača, korisnika kredita zaključujući ugovore o kreditima koristeći u istima ništetne i nepoštene ugovorne odredbe u ugovorima o potrošačkom kreditiranju-ugovorima o kreditima, na način da je ugovorena valuta uz koju je vezana glavnica švicarski franak, a da prije zaključenja i u vrijeme zaključenja predmetnih ugovora sedmotuzena S. G.-S. b. d.d. kao trgovac nije potrošače u cijelosti informirala o svim potrebnim parametrima bitnim za donošenje valjane odluke utemeljene na potpunoj obavijesti, a tijekom pregovora i u svezi zaključenja predmetnih ugovora o kreditu, što je imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana, pa je time sedmotuzena S. G.-S. b. d.d. postupila suprotno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 96/03) u razdoblju od 01.10.2004. godine do 06.08.2007. godine i to člancima 81., 82. i 90., a od 07.08.2007. godine do 31.12.2008. godine protivno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 79/07, 125/07, 75/09, 79/09, 89/09, 133/09) i to člancima 96. i 97. Zakona o zaštiti potrošača te suprotno odredbama Zakona o obveznim odnosima, te da je u razdoblju od 10.09.2003. godine do 31.12.2008. godine, a koja povreda traje i nadalje, povrijedila kolektivne interese i prava potrošača, korisnika kredita zaključujući ugovore o kreditima, koristeći u istima ništetne i nepoštene ugovorne odredbe u ugovorima o potrošačkom kreditiranju-ugovorima o kreditima, na način da je ugovorena redovna kamatna stopa koja je tijekom postojanja obveze po ugovorima o kreditima promjenljiva u skladu s jednostranom odlukom sedmotuzene S. G.-S. b. d.d. i drugim internim aktima banke, a da prije zaključenja i u vrijeme zaključenja ugovora sedmotuzena S. G.-S. b. d.d. kao trgovac i korisnici kreditnih usluga kao potrošači nisu pojedinačno pregovarali i ugovorom utvrdili egzaktno parametre i metodu izračuna tih parametara koji utječu na odluku sedmotuzene S. G.-S. b. d.d. o promjeni stope ugovorene kamate, a što je imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana utemeljenoj na jednostranom povećanju kamatnih stopa, a sve na štetu potrošača, pa je time sedmotuzena S. G.-S. b. d.d. postupila suprotno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 96/03) u razdoblju od 10.09.2003. godine do 06.08.2007. godine i to člancima 81., 82. i 90., a od 07.08.2007. godine pa nadalje protivno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 79/07, 125/07, 75/09, 79/09, 89/09, 133/09) i to člancima 96. i 97. Zakona o zaštiti potrošača te suprotno odredbama Zakona o obveznim odnosima;

8. Utvrđuje se da je osmotuzena S. d.d. u razdoblju od 01.06.2004 godine do 31.12.2008. godine povrijedila kolektivne interese i prava potrošača, korisnika kredita zaključujući ugovore o kreditima koristeći u istima ništetne i nepoštene ugovorne odredbe u ugovorima o potrošačkom kreditiranju-ugovorima o kreditima, na način da je ugovorena valuta uz koju je vezana glavnica švicarski franak, a da prije zaključenja i u vrijeme

zaključenja predmetnih ugovora osmotužena S. d.d. kao trgovac nije potrošače u cijelosti informirala o svim potrebnim parametrima bitnim za donošenje valjane odluke utemeljene na potpunoj obavijesti, a tijekom pregovora i u svezi zaključenja predmetnih ugovora o kreditu, što je imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana, pa je time osmotužena S. d.d. postupila suprotno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 96/03) u razdoblju od 01.06.2004. godine do 06.08.2007. godine i to člancima 81., 82. i 90., a od 07.08.2007. godine do 31.12.2008. godine protivno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 79/07, 125/07, 75/09, 79/09, 89/09, 133/09) i to člancima 96. i 97. Zakona o zaštiti potrošača te suprotno odredbama Zakona o obveznim odnosima, te da je u razdoblju od 10.09.2003. godine do 31.12.2008. godine, a koja povreda traje i nadalje, povrijedila kolektivne interese i prava potrošača, korisnika kredita zaključujući ugovore o kreditima, koristeći u istima ništetne i nepoštene ugovorne odredbe u ugovorima o potrošačkom kreditiranju-ugovorima o kreditima, na način da je ugovorena redovna kamatna stopa koja je tijekom postojanja obveze po ugovorima o kreditima promjenljiva u skladu s jednostranom odlukom osmotužene S. d.d. i drugim internim aktima banke, a da prije zaključenja i u vrijeme zaključenja ugovora osmotužena S. d.d. kao trgovac i korisnici kreditnih usluga kao potrošači nisu pojedinačno pregovarali i ugovorom utvrdili egzaktno parametre i metodu izračuna tih parametara koji utječu na odluku osmotužene S. d.d. o promjeni stope ugovorene kamate, a što je imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana utemeljenoj na jednostranom povećanju kamatnih stopa, a sve na štetu potrošača, pa je time osmotužena S. d.d. postupila suprotno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 96/03) u razdoblju od 10.09.2003. godine do 06.08.2007. godine i to člancima 81., 82. i 90., a od 07.08.2007. godine pa nadalje protivno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 79/07, 125/07, 75/09, 79/09, 89/09, 133/09) i to člancima 96. i 97. Zakona o zaštiti potrošača te suprotno odredbama Zakona o obveznim odnosima;

9. Nalaže se svim tuženicama da prekinu s gore opisanim postupanjem te im se nalaže da u roku od 60 (šezdeset) dana ponude potrošačima izmjenu ugovorne odredbe kojom je određeno da je iznos glavnice kreditne obveze vezan uz valutu švicarski franak, a kamatna stopa promjenljiva, na način da glavnica bude izražena u kunama u iznosu koji je isplaćen u fazi korištenja kredita i uz fiksnu kamatnu stopu, a u postotku koji je bio izrijekom naveden u sklopljenom potrošačkom ugovoru kao važeća stopa redovne kamate na dan sklapanja ugovora, jer će u suprotnom njihovu ponudu zamijeniti ova presuda;

10. Zabranjuje se tuženim bankama takvo ili slično postupanje u buduće.

11. Nalaže se tuženicama da u roku od 8 (osam) dana solidarno isplate tužitelju parnični trošak u iznosu od 441.875,00 kn."

odnosno riješeno:

"1. Odbacuje se dio tužbenog zahtjeva u dijelu kojim se traži da sud tuženim bankama naloži da u roku od 60 (šezdeset) dana ponude potrošačima izmjenu ugovorne odredbe na način da glavnica bude vezana uz valutu EUR-o;

2. Odbacuje se dio tužbenog zahtjeva koji glasi:

"Nalaže se tuženim bankama da u roku od 60 (šezdeset) dana izmijene odredbe koje se odnose na pravo banke da jednostrano mijenjaju kamatnu stopu na način da ista bude ugovorena tako da budu utvrđeni egzaktni parametri i metoda izračuna tih parametara na temelju kojih banka izračunava i mijenja kamatnu stopu, a da svaki prosječni potrošač može izračunavati visinu kamatne stope te njezinu visinu u budućnosti odnosno da visina kamatne stope bude vezana uz varijabilni egzaktno određeni dio čija promjena je transparentno određiva svakome potrošaču plus fiksni dio koji čini bankarsku maržu, pri čemu formula za izračun kamatne stope ne smije biti nepovoljnija od sličnih kamatnih stopa u novougovorenim kreditima iste vrste.""

Presudom i rješenjem Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske u Zagrebu Pž-7129/13-4 od 13. lipnja 2014. presuđeno je:

"I. 1. Preinačuje se presuda Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj P-1401/12 od 4. srpnja 2013. u dijelu točke 1., 2., 3., 4., 5., 6., i 7. izreke i sudi:

Odbija se kao neosnovan tužbeni zahtjev tužitelja POTROŠAČ - HRVATSKI SAVEZ UDRUGA ZA ZAŠTITU POTROŠAČA za utvrđenje da su prvotuženik Z. B. d.d. u razdoblju od 1. travnja 2005. do 31. prosinca 2008., drugotuženik P. B. Z. d.d. u razdoblju od 1. studenog 2004. do 31. prosinca 2008., trećetuženik E. & S. B. d.d. u razdoblju od 1. travnja 2004. do 31. prosinca 2008., četvrtetuženik R. A. d.d. u razdoblju od 1. siječnja 2004. do 31. prosinca 2008., petotuženik H. A.-A.-B. d.d. u razdoblju od 1. lipnja 2004. do 31. prosinca 2008., šestotuženik O. B. H. d.d. u razdoblju od 1. rujna 2004. do 31. prosinca 2008. i sedmotuženik S. G.-S. B. d.d. u razdoblju od 1. listopada 2004. do 31. prosinca 2008. povrijedili kolektivne interese i prava potrošača korisnika kredita koristeći u potrošačkim ugovorima o kreditima nepoštenu ugovornu odredbu kojom je ugovorena valuta uz koju je vezana glavnica švicarski franak, o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo.

2. Preinačuje se presuda Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj P-1401/12 od 4. srpnja 2013. u točki 8., dijelu točke 9. i u dijelu točke 10. izreke koji se odnosi na osmotuženika S. d.d. i sudi:

Odbija se kao neosnovan tužbeni zahtjev tužitelja POTROŠAČ - HRVATSKI SAVEZ UDRUGA ZA ZAŠTITU POTROŠAČA

- za utvrđenje da je osmotuženik S. d.d. u razdoblju od 1. lipnja 2004. do 31. prosinca 2008. povrijedio kolektivne interese i prava potrošača korisnika kredita koristeći u potrošačkim ugovorima o kreditima nepoštenu ugovornu odredbu kojom je ugovorena valuta uz koju je vezana glavnica švicarski franak, o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo,

- za utvrđenje da je osmotuženik S. d.d. u razdoblju od 10. rujna 2003. do 31. prosinca 2008. povrijedio kolektivne interese i prava potrošača korisnika kredita tako što je u potrošačkim ugovorima o kreditima koristio nepoštenu ugovornu odredbu kojom je ugovorena redovna kamatna stopa koja je tijekom postojanja ugovorne obveze promjenjiva u skladu s jednostranom odlukom osmotuženika S. d.d., o kojoj odredbi se nije pojedinačno pregovaralo, te

- da sud naloži osmotuženiku S. d.d. prekinuti s opisanim postupanjem i da mu zabrani takvo ili slično postupanje ubuduće.

II. Djelomično se odbijaju žalbe prvotuzenika Z. B. d.d., drugotuzenika P. B. Z. d.d., trećetuzenika E. & S. B. d.d., četvrtotuzenika R. A. d.d., petotuzenika H. A.-A.-B. d.d., šestotuzenika O. B. H. d.d. i sedmotuzenika S. G.-S. B. d.d. kao neosnovane i potvrđuje presuda Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj P-1401/12 od 4. srpnja 2013. u dijelu točke 1. , 2., 3., 4., 5., 6. i 7. izreke kojim se utvrđuje da su prvotuzenik Z. B. d.d. u razdoblju od 10. rujna 2003. do 31. prosinca 2008., drugotuzenik P. B. Z. d.d. u razdoblju od 10. rujna 2003. do 31. prosinca 2008., trećetuzenik E. & S. B. d.d. u razdoblju od 10. rujna 2003. do 31. prosinca 2008., četvrtotuzenik R. A. d.d. u razdoblju od 10. rujna 2003. do 31. prosinca 2008., petotuzenik H. A.-A.-B. d.d. u razdoblju od 10. rujna 2003. do 31. prosinca 2008., šestotuzenik O. B. H. d.d. u razdoblju od 10. rujna 2003. do 31. prosinca 2008. i sedmotuzenik S. G.-S. B. d.d. u razdoblju od 10. rujna 2003. do 31. prosinca 2008., a koje povrede traju i nadalje, povrijedili kolektivne interese i prava potrošača korisnika kredita tako što u potrošačkim ugovorima o kreditima koriste nepoštenu ugovornu odredbu kojom je ugovorena redovna kamatna stopa koja je tijekom postojanja ugovorne obveze promjenjiva u skladu s jednostranom odlukom banke, o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo, a koja je ništetna.

III. Preinačuje se presuda Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj P-1401/12 od 4. srpnja 2013. u dijelu točke 9. i u dijelu točke 10. izreke i sudi:

Odbija se tužbeni zahtjev kojim tužitelj traži da se prvotuzeniku Z. B. d.d., drugotuzeniku P. B. Z. d.d., trećetuzeniku E. & S. B. d.d., četvrtotuzeniku R. A. d.d., petotuzeniku H. A.-A.-B. d.d., šestotuzeniku O. B. H. d.d. i sedmotuzeniku S. G.-S. B. d.d. naloži u potrošačkim ugovorima o kreditu prekinuti s korištenjem odredaba kojima je ugovorena valuta uz koju je vezana glavnica švicarski franak i da im zabrani takvo ili slično postupanje ubuduće, kao neosnovan.

IV. Djelomično se odbijaju žalbe prvotuzenika Z. B. d.d., drugotuzenika P. B. Z. d.d., trećetuzenika E. & S. B. d.d., četvrtotuzenika R. A. d.d., petotuzenika H. A.-A.-B. d.d., šestotuzenika O. B. H. d.d. i sedmotuzenika S. G.-S. B. d.d. i potvrđuje presuda Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj P-1401/12 od 4. srpnja 2013. u dijelu točke 9. i u dijelu točke 10. izreke kojom se u potrošačkim ugovorima o kreditima prvotuzeniku Z. B. d.d., drugotuzeniku P. B. Z. d.d., trećetuzeniku E. & S. B. d.d., četvrtotuzeniku R. A. d.d., petotuzeniku H. A.-A.-B. d.d., šestotuzeniku O. B. H. d.d. i sedmotuzeniku S. G.-S. B. d.d. nalaže prekinuti s korištenjem odredaba kojima je ugovorena redovna kamatna stopa koja je tijekom postojanja ugovorne obveze promjenjiva u skladu s njihovim jednostranim odlukama, o kojima se nije pojedinačno pregovaralo, i kojima im se zabranjuje takvo ili slično postupanje ubuduće.

V. Preinačuje se presuda Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj P-1401/12 od 4. srpnja 2013. u točki 11. izreke i sudi:

1. Tužitelj POTROŠAČ - HRVATSKI SAVEZ UDRUGA ZA ZAŠTITU POTROŠAČA, prvotuzenik Z. B. d.d., drugotuzenik P. B. Z. d.d., trećetuzenika E. & S. B.

d.d., četvrtotuzenik R. A. d.d., petotuzenik H. A.-A.-B. d.d., šestotuzenik O. B. H. d.d. i sedmotuzenik S. G.-S. B. d.d. snose sami svoje parnične troškove.

2. Nalaže se tužitelju POTROŠAČ-HRVATSKI SAVEZ UDRUGA ZA ZAŠTITU POTROŠAČA naknaditi osmotuzeniku S. d.d. parnične troškove u iznosu od 5.000,00 kn (pettisuća kuna), u roku od osam dana.

3. Odbija se zahtjev osmotuzenika S. d.d. za naknadu parničnog troška za odgovor na tužbu."

r i j e š e n o j e:

"Ukida se presuda Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj P-1401/12 od 4. srpnja 2013. u točki 9. izreke u dijelu koji glasi: „Nalaže se tuženicima da u roku od 60 (šezdeset) dana ponude potrošačima izmjenu ugovorne odredbe kojom je određeno da je iznos glavnice kreditne obveze vezan uz valutu švicarski franak, a kamatna stopa promjenljiva, na način da glavnica bude izražena u kunama u iznosu koji je isplaćen u fazi korištenja kredita i uz fiksnu kamatnu stopu, a u postotku koji je bio izrijekom naveden u sklopljenom potrošačkom ugovoru kao važeća stopa redovne kamate na dan sklapanja ugovora, jer će u suprotnom njihovu ponudu zamijeniti ova presuda.""

Protiv drugostupanjske presude u dijelu kojim je odbijanjem njihovih žalbi potvrđena prvostupanjska presuda revizije su pozivom na odredbu čl. 382. st. 1. i 2. Zakona o parničnom postupku podnijeli 1.-7.tuženici, pobijajući je iz razloga bitne povrede odredaba parničnog postupka te pogrešne primjene materijalnog prava, odnosno zbog u revizijama određeno naznačenih pravnih pitanja, predloživši u pobijanom dijelu preinačenje drugostupanjske presude odbijanjem tog dijela tužbenog zahtjeva, podredno u tom dijelu ukidanje pobijane presude i vraćanje predmeta drugostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

Presudom i rješenjem Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj Revt 249/14-2 od 9. travnja 2015. Vrhovni sud Republike Hrvatske odbio je revizije stranaka te je odredio da svaka stranka snosi svoje troškove revizijskog postupka.

Protiv navedene odluke Vrhovnog suda Republike Hrvatske tužitelj te 1.-7.tuženici su podnijeli ustavne tužbe Ustavnom sudu Republike Hrvatske.

Odlukom Ustavnog suda Republike Hrvatske broj U-III-2521/2015, U-III-2536/2015, U-III-2547/2015, U-III-2565/2015, U-III-2603/2015, U-III-2604/2015, U-III-2605/2015 od 13. prosinca 2016. Ustavni sud Republike Hrvatske je djelomično usvojio ustavnu tužbu tužitelja te je ukinuo odluku Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj Revt 249/14-2 od 9. travnja 2015. u dijelu kojim je odbijena revizija tužitelja protiv presude Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske broj Pž-7129/13-4 od 13. lipnja 2014., a kojom je preinačenjem prvostupanjske presude odbijen zahtjev tužitelja upravljen na utvrđenje da su tuženici "povrijedili kolektivne interese i prava potrošača korisnika kredita koristeći u potrošačkim ugovorima o kreditima nepošteno ugovornu odredbu kojom je ugovorena valuta uz koju je vezana glavnica švicarski franak, o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo" (toč. I.1. izreke drugostupanjske presude), te u dijelu kojim je odbijena revizija tužitelja protiv presude Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske broj Pž-7129/13-4 od 13. lipnja 2014. kojom je

odbijen tužbeni zahtjev tužitelja u odnosu na 8.tuženika S. d.d. (toč. I.2. izreke drugostupanjske odluke) i u tom dijelu predmet vraćen Vrhovnom sudu Republike Hrvatske na ponovni postupak. U preostalom dijelu odbijene su ustavne tužbe podnositelja.

Donoseći ovakvu odluku Ustavni sud Republike Hrvatske je ocijenio da je osporenom odlukom Vrhovnog suda Republike Hrvatske u dijelu kojim je odbijen zahtjev tužitelja vezano za pitanje "povrede kolektivnih interesa i prava potrošača korisnika kredita korištenjem u potrošačkim ugovorima o kreditima nepoštenu ugovornu odredbu kojom je ugovoren švicarski franak kao valuta uz koju je vezana glavnica", te je odbijen zahtjev tužitelja u odnosu na 8.tuženika S. d.d. i glede ugovorene promjenjive kamatne stope na kredite, je povrijeđeno pravo na pravično suđenje zajamčeno čl. 29. st. 1. Ustava Republike Hrvatske ("Narodne novine", broj 56/90, 135/97, 113/00, 28/02, 76/10 i 5/14) i čl. 6. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Narodne novine", Međunarodni ugovori, broj 18/97, 6/99 – pročišćeni tekst, 8/99, 14/02 i 1/06) u smislu prava na obrazloženu sudsku odluku, ocjenjujući nedostatnim razloge kojima je sud obrazložio jasnoću i razumljivost odredbi iz ugovora o kreditu sa valutnom klauzulom uz korištenje švicarskog franka, odnosno jasnoću i razumljivost, te poštenost ugovornih odredbi, a koje su se odnosile na ugovorenu kamatnu stopu u ugovorima o kreditu sa valutnom klauzulom sklopljenih sa 8.tuženikom S. d.d., baš kao što je ocijenio neobrazloženim razlog zbog kojeg Vrhovni sud Republike Hrvatske nije prihvatio prijedlog tužitelja za upućivanje zahtjeva za pokretanje postupka za prethodno odlučivanje sudu Europske unije, a vezano za tumačenje odredbe čl. 4. st. 2. Direktive 93/13/EEZ, odnosno razloge zašto je ocijenio da odluka tog suda donesena u predmetu C-26/13 nije relevantna za odluku u ovoj pravnoj stvari.

Prema odredbi čl. 77. st. 1. Ustavnog zakona o ustavnom sudu ("Narodne novine", broj 99/99, 29/02 i 49/02) kada ustavnu tužbu usvoji i osporeni akt ukine, Ustavni sud u obrazloženju navodi koje je ustavno pravo povrijeđeno i u čemu se povreda sastoji.

Prema odredbi stavka 2. tog članka pri donošenju novog akta iz čl. 76. st. 2. tog Zakona, nadležno sudbeno tijelo obvezno je poštivati pravno stajalište Ustavnog suda izraženo u odluci kojom se ukida akt kojim je povrijeđeno ustavno pravo podnositelja ustavne tužbe.

Polazeći od navedenog ovo rješenje je rezultat primjene odredbe čl. 77. st. 2. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu, time da je nakon odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske predmet revizijskog odlučivanja dio pobijane drugostupanjske presude:

- a kojom je odbijen tužbeni zahtjev tužitelja upravljn prema 1.-8.tuženicima na utvrđenje da su u razdoblju do 31. prosinca 2008., koristeći u potrošačkim ugovorima o kreditu nepoštenu ugovornu odredbu kojom je ugovorena valuta uz koju je vezana glavnica švicarski franak, a o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo, povrijedili kolektivne interese i prava potrošača korisnika kredita, te

- kojom je odbijen tužbeni zahtjev tužitelja upravljn prema 8.tuženiku S. d.d. na utvrđenje da je u razdoblju do 31. prosinca 2008. koristeći u potrošačkim ugovorima o kreditima nepoštenu ugovornu odredbu kojom je ugovorena redovna kamatna stopa koja je tijekom postojanja ugovorne obveze promjenjiva u skladu s jednostranom odlukom 8.tuženika, a o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo, povrijedio kolektivne interese i prava

potrošača korisnika kredita, te sud naloži 8.tuženiku prekinuti s opisanim postupanjem zabranom takvog ili sličnog postupanja ubuduće,

pravilnost i zakonitost koje presude treba ocijeniti u okviru revizijskih navoda tužitelja u smislu odredbe čl. 392.a st. 1. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine", broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 84/08, 123/08, 57/11, 25/13 i 89/14 – dalje: ZPP), te rukovodeći se razlozima iz ukidne odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske.

Polazeći od činjenice da je drugostupanjski sud pobijanu presudu donio primjenom odredbe čl. 373.a ZPP-a smatrajući da činjenice koje je ocijenio odlučnim za odluku u ovom sporu je moguće utvrditi na temelju isprava koje prileže spisu, odnosno dokaza izvedenih tijekom postupka i u skladu s tim preinačio prvostupanjsku presudu odbijanjem dijela tužbenog zahtjeva u odnosu na 1.-7.tuženike, te u cijelosti u odnosu na 8.tuženika (a koji dio drugostupanjske presude je predmet osporavanja u ovom revizijskom stupnju postupka nakon ukidne odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske), onda je ocijeniti da je takvim postupanjem drugostupanjski sud koristio zakonsko ovlaštenje koje mu pripada na temelju odredbe čl. 373.a ZPP-a, a što se ne može smatrati bitnom povredom odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 1. u svezi s odredbom čl. 373.a ZPP-a, na koju tužitelj upire, niti bitnom povredom odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 11. ZPP-a u smislu da se pravilnost iste ne može ispitati jer da je nerazumljiva. Naprotiv razlozi koje je drugostupanjski sud dao u svojoj presudi glede odbijajućeg dijela zahtjeva tužitelja su jasni i razumljivi i utemeljeni na postojećem činjeničnom supstratu spisa. To što je međutim zbog pravnog shvaćanja glede okolnosti koje određuju je li neka ugovorna odredba jasna i razumljiva u smislu odredbi Zakona o zaštiti potrošača, te time podliježe ili ne ocjeni nepoštenosti, a na što je Ustavni sud Republike Hrvatske ukazao u svojoj ukidnoj odluci, a koje u dosadašnjem postupku nisu utvrđene, raspravljene i ocijenjene, ne mogu se podvesti pod bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 11. ZPP-a, već su rezultat pogrešnog pravnog pristupa, posljedica čega je nepotpuno utvrđeno činjenično stanje i razlog za ukidanje drugostupanjske presude u pobijanom dijelu, sve u smislu odredbe čl. 395. st. 2. ZPP-a, a o čemu će u nastavku ovog rješenja biti riječi.

No, prethodno potrebno je osvrnuti se na prijedlog tužitelja za upućivanje zahtjeva sudu Europske unije za pokretanje prethodnog postupka za tumačenje odredbe čl. 4. st. 2. Direktive 93/13/EEZ, posebno obzirom na primjedbu Ustavnog suda Republike Hrvatske u tom pravcu iznesene na sada ukinutu odluku Vrhovnog suda Republike Hrvatske.

Ovaj postupak radi zaštite kolektivnih interesa potrošača vezano za odredbe ugovora o kreditu sklopljenih između 1.-8.tuženih banaka i potrošača uz primjenu valutne klauzule u švicarskim francima u razdoblju 2004.-2008., ovisno o pojedinoj tuženoj banci, te vezano za odredbe ugovora o kreditu sklopljenih između 8.tužene banke i potrošača uz ugovorenu promjenjivu kamatnu stopu u razdoblju od 1. lipnja 2004. do 31. prosinca 2008., pokrenuti su podnošenjem tužbe tužitelja 4. travnja 2012.

Republika Hrvatska je postala članicom Europske unije 1. srpnja 2013., čime je i pravo Europske unije (što podrazumijeva ukupnu pravnu stečevinu uključujući praksu suda Europske unije) postalo sastavni dio pravnog sustava Republike Hrvatske, te se ono ima primjenjivati u odnosu na sve pravne odnose koji su u području primjena prava Europske unije, a nastali su nakon ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju.

Na pravne odnose koji su nastali prije ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju, te sporove proizašle iz njih, neposredno se ne primjenjuje pravo Europske unije, već nacionalno pravo, time da na temelju odredbi Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju koji je Republika Hrvatska sklopila sa svim tadašnjim državama članicama Europske unije, a stupio je na snagu 1. veljače 2005., Republika Hrvatska se obvezala u prijelaznom razdoblju u primjeni nacionalnog prava ga tumačiti koliko je to moguće u duhu prava Europske unije – ukupne pravne stečevine, što dakle uključuje i praksu suda Europske unije.

Zaštita kolektivnih interesa potrošača jest područje primjene prava Europske unije, uređeno pravom Europske unije između ostalog i Direktivom Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o ugovornim odredbama u potrošačkim ugovorima koje se protive načelu savjesnosti i poštenja (nepoštenim odredbama) (u daljnjem tekstu: Direktiva 93/13/EEZ).

Odredbe te Direktive su implementirane u nacionalno zakonodavstvo i to Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti potrošača ("Narodne novine", broj 78/12) koji je stupio na snagu 21. srpnja 2012. te se primjenjuje kao nacionalni propis. Do tada to područje bilo je u Republici Hrvatskoj uređeno Zakonom o zaštiti potrošača ("Narodne novine", broj 96/03 – dalje: ZZP/03) koji je bio na snazi do 6. kolovoza 2007., odnosno novim Zakonom o zaštiti potrošača ("Narodne novine", broj 79/07 – dalje: ZZP), koji je stupio na snagu 7. kolovoza 2007., te izmijenjen i dopunjen odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti potrošača ("Narodne novine", broj 79/09), koji je stupio na snagu 16. srpnja 2009. Dakle, sporni ugovori o kreditu, a čije odredbe, kako glede ugovorene valutne klauzule uz primjenu švicarskog franka, odnosno ugovorne odredbe o ugovorenoj i promjenjivoj zateznoj kamatnoj stopi na takve kredite sklopljene između 8. tužene banke i potrošača, a koji su predmet ovog spora, nastali su u razdoblju 2004.-2008., dakle u vrijeme kada Republika Hrvatska nije bila članica Europske unije, te se na pravne odnose nastale iz tih ugovora u tom razdoblju izravno ne može primjenjivati pravo Europske unije, već kako je prethodno rečeno nacionalno pravo, čije odredbe treba, a koliko to nacionalno pravo dopušta, tumačiti u duhu prava Europske unije.

Institut prethodnog postupka i njegovog pokretanja zahtjevom nacionalnog suda upućenog sudu Europske unije, a radi tumačenja prava Europske unije ili valjanosti akata njezinih institucija, tijela, ureda i agencija, kao prethodnog pitanja, uređen je sada odredbom čl. 19. st. 3. toč. b) Ugovora o Europskoj uniji i čl. 267. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (ugovori nazvani Lisabonski ugovor, sklopljeni u Lisabonu 13. prosinca 2007., a stupili su na snagu 1. prosinca 2009.), dok je do tada to bilo uređeno odredbom čl. 234. Ugovora o europskoj zajednici.

Dakle, prethodni postupak pred sudom Europske unije po svojoj pravnoj naravi je procesni institut uređen odredbama osnivačkih ugovora Europske unije kao primarnog izvora prava Europske unije, i kao takav dakle jest dio procesnog prava Europske unije. U skladu s tim, njegova primjena u smislu podnošenja zahtjeva od strane nacionalnog suda sudu Europske unije, a radi odlučivanja o prethodnom pitanju je moguće samo primijeniti na pravne odnose te sporove proizašle iz tih odnosa, koji su nastali nakon što je država postala članicom Europske unije. Naprotiv, za pravne odnose i sporove proizašle iz njih, a prije ulaska pojedine države članice u Europsku uniju, sud Europske unije nije nadležan davati odgovor na postavljena pitanja povodom zahtjeva države članice za odlučivanje u

prethodnom postupku, a radi davanja odgovora na prethodno pitanje. Takvo pravno shvaćanje sud Europske unije izrazio je u svojim brojnim odlukama, između ostalog i u rješenju broj P-254/14 od 5. studenoga 2014. donesenog povodom zahtjeva za prethodno odlučivanje hrvatskog suda – Općinskog suda u Velikoj Gorici upućenog 15. svibnja 2014., a radi tumačenja Direktive 2000/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2000. o uspostavi okvira za djelovanje zajednice u području vodne politike, a sve vezano za spor između V. d.o.o. z. v. i o. i Đ. V., a radi plaćanja mjesečnih računa za vodu ispostavljenih za razdoblje svibanj-prosinac 2012., te siječanj-ožujak 2013.

Odlučujući o zahtjevu hrvatskog suda, sud Europske unije je u tom rješenju, a glede svoje nadležnosti naveo:

"Sud je nadležan tumačiti pravo unije u pogledu njegove primjene u novoj državi članici isključivo nakon datuma njezinog pristupanja Europskoj uniji (vidi u tom smislu presuda Andersson i Wake Ars-Andersson broj C 321/97, Ynos broj C 302/2004, rješenje Ceramika Paradyz broj C 168/06).

Iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi međutim da su činjenice u glavnom postupku nastale prije datuma pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji, tj. prije 1. srpnja 2013. Svi sporni računi, naime odnose se na usluge pružanja prije tog datuma.

Iz toga slijedi da je sud očito nenadležan za davanje odgovora na pitanje Općinskog suda u Velikoj Gorici.

Slijedom navedenog sud (sedmo vijeće) rješava: Sud Europske unije nije očito nadležan za davanje odgovora na pitanje Općinskog suda u Velikoj Gorici (Hrvatska)."

Polazeći u smislu prethodno navedenog, jasno je da u ovom konkretnom slučaju nema zakonskih pretpostavki koje bi opravdavale podnošenje zahtjeva za prethodno odlučivanje sudu Europske unije, jer on za to u ovom slučaju nije nadležan. U tom pravcu ovaj sud je u sada ukinutoj presudi od strane Ustavnog suda Republike Hrvatske dao jasne i obrazložene razloge (str. 23 presude Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj Revt 249/14-2).

Dakle, ovaj sud u konkretnom predmetu i dalje stoji na shvaćanju da nema pretpostavki za podnošenje zahtjeva za prethodno odlučivanje sudu Europske unije. Suprotno postupanje značilo bi nepoznavanje temeljnih postulata prava Europske unije. Utoliko i čudi upornost tužitelja i ustrajanje u ovom prijedlogu.

Kako je to prethodno rečeno, a obzirom na vrijeme nastanka spornog odnosa koji je predmetom ovog postupka, primjenjuje se nacionalno pravo u njegovom tumačenju u duhu prava Europske unije, a to podrazumijeva i pravna shvaćanja suda Europske unije izražena u pojedinim predmetima, ako je ono relevantno za konkretni predmet. U tom pravcu razmatrana je presuda suda Europske unije broj C 26/13, a u kojoj je predmet ocjenjivanje sa aspekta jasnoće i razumljivosti ugovornih odredbi, a time i pitanje je li te ugovorne odredbe podliježu ocjeni poštenosti u smislu odredbe čl. 4. st. 2. Direktive 93/13/EEZ, bile odredbe iz ugovora o potrošačkim kreditima sa valutnom klauzulom vezanom za švicarski franak, a na temelju kojih su banke iznose odobrene glavnice kredita obračunavale i isplaćivale potrošaču na temelju kupovnog tečaja švicarskog franka prema mađarskoj forinti (viši tečaj), dok su

obračun otplaćenih obroka kredita banke vršile na temelju prodajnog tečaja švicarskog franka prema mađarskoj forinti (niži tečaj). U tom predmetu dakle spornim se ukazala jasnoća i razumljivost te poštenost ugovornih odredbi o kreditu vezano za primijenjeni kupovni-prodajni tečaj u odnosu na ugovoreni iznos kredita i njegovo obročno vraćanje, a ne pitanje jasnoće i razumljivosti ugovornih odredbi o valutnoj klauzuli vezanoj za švicarski franak, a što je predmet ovog spora, zbog čega je ocijeniti da presuda C 26/13 suda Europske unije nije važna za primjenu prava u konkretnom predmetu. U tom pravcu ovaj sud je u presudi Revt 249/14-2, ukinutoj odlukom Ustavnog suda Republike Hrvatske, također dao jasne razloge (str. 24 presude).

U ovom postupku vođenom radi zaštite kolektivnih interesa potrošača, zahtjev za utvrđivanje da su 1.-8.tužene banke u promatranom razdoblju (2004.-2008.) povrijedile kolektivne interese potrošača korisnika kredita koristeći u potrošačkim ugovorima o kreditima nepoštenu ugovornu odredbu, a prema kojoj je švicarski franak ugovoren kao valuta uz koju je vezana glavnica, a o čemu se nije pojedinačno pregovaralo, tužitelj temelji na ocjeni:

- da su tužene banke pri sklapanju ugovora o kreditu uz primjenu valutne klauzule u švicarskim francima isključivo i namjerno prikazivale klijentima samo pozitivnu stranu takvih kredita u smislu koristi zbog niže ugovorene kamatne stope na njih, a bez

- da su tužene banke ukazale klijentima na mogućnost rizika takvih ugovora u smislu izglednosti promjene tečaja švicarskog franka prema kuni u budućem kreditnom razdoblju.

Zbog toga tužitelj smatra da ugovorne odredbe iz takvih sklopljenih ugovora o kreditu sa ugovorenom valutnom klauzulom uz primjenu tečaja švicarskog franka nisu bile jasne i razumljive za klijente – potrošače, a time ni poštene, sve u smislu odredbe čl. 81.-88. ZZZP/03, kasnije čl. 96.-102. ZZZP, te da su njima povrijeđeni kolektivni interesi prava potrošača.

Takav zahtjev tužitelja prvostupanjski sud je ocijenio osnovanim i prihvatio ga, dok je drugostupanjski sud preinačio u tom dijelu prvostupanjsku presudu i odbio tužbeni zahtjev izrazivši pravno shvaćanje da su ugovorne odredbe iz potrošačkih ugovora o kreditu kojima je ugovorena valutna klauzula uz primjenu švicarskog franka, bile jasne i razumljive jer su klijenti poznavali smisao instituta valutne klauzule propisan izmijenjenom odredbom čl. 395. Zakona o obveznim odnosima ("Narodne novine", broj 53/91, 73/91 i 3/94), odnosno odredbe čl. 22. novog Zakona o obveznim odnosima ("Narodne novine", broj 35/08 i 41/08 – dalje: ZOO/05), te da je njihova kreditna obveza vezana za promjenjivost tečaja švicarskog franka prema kuni, da su znali da je tečaj te valute u prošlosti bio stabilan, kao i da su ugovorne odredbe koje su se odnosile na ugovorenu valutnu klauzulu bile jasne i čitljivo otisnute na inače tipskim ugovorima sklopljenim između banaka i klijenata. U skladu s tim ocijenjeno je, da su ugovorne odredbe o ugovorenoj valutnoj klauzuli u švicarskim francima dakle bile jasne, lako razumljive i uočljive, zbog čega su primjenom odredbe čl. 84. ZZZP/03, odnosno čl. 99. ZZZP izuzete od ispitivanja njihove poštenosti, te takvim ugovornim odredbama da nisu povrijeđeni kolektivni interesi potrošača.

Već je prethodno rečeno da se pitanje osnovanosti zahtjeva tužitelja, a glede utvrđivanja jesu li povrijeđeni kolektivni interesi i prava potrošača korisnika kredita korištenjem u potrošačkim ugovorima o kreditima ugovorenih odredbi kojima je ugovorena

valutna klauzula uz primjenu švicarskog franka, kao nepoštene ugovorne odredbe ima ocijeniti primjenom odredbi ZZZ/03, odnosno ZZZ.

Odredbama tih Zakona i baš odredbom čl. 81. st. 2. i 3. ZZZ/03 bilo je propisano da se ugovorna odredba o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo smatra nepoštenom ako suprotno načelu savjesnosti i poštenja, uzrokuje značajnu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih stranaka na štetu potrošača, time da se smatra da se o pojedinoj ugovornoj odredbi nije pojedinačno pregovaralo ako je ta odredba bila unaprijed formulirana od strane trgovca, te zbog toga potrošač nije imao utjecaja na njezin sadržaj, poglavito ako se radi o odredbi unaprijed formuliranog standardnog ugovora trgovca.

Odredbom čl. 84. ZZZ/03 bilo je propisano da nije dopušteno ocjenjivati jesu li poštene ugovorne odredbe o predmetu i cijeni, ako su te odredbe jasne, lako razumljive i lako uočljive.

Prema odredbi čl. 96. ZZZ ugovorna odredba o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo se smatra nepoštenom ako suprotno načelu savjesnosti i poštenja uzrokuje znatnu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana na teret potrošača, time da se smatra da se o pojedinoj ugovornoj odredbi nije pojedinačno pregovaralo, ako je tu odredbu unaprijed formulirao trgovac, zbog čega potrošač nije imao utjecaja na njezin sadržaj, poglavito ako je riječ o odredbi unaprijed formuliranog standardnog ugovora trgovca.

Prema odredbi čl. 99. ZZZ nije dopušteno ocjenjivati jesu li ugovorne odredbe o predmetu ugovora i cijeni poštene ako su te odredbe jasne, lako razumljive i uočljive.

Polazeći od citiranih odredbi te novelirane odredbe čl. 395. ZOO/94, odnosno čl. 22. ZOO/05, kao i pravnog shvaćanja Ustavnog suda Republike Hrvatske izraženog u predmetu spora u svojoj ukidnoj odluci, odlučno za ovaj spor postavlja se pitanje: jesu li tužene banke kao financijske ustanove znale, odnosno po redovnom tijeku stvari mogle odnosno morale znati kakav će u budućem, ugovorenom razdoblju trajanja tih kredita biti smjer kretanja tečaja švicarskog franka i ostalih valuta uz koje su ugovoreni krediti uz primjenu valutne klauzule? U tom smislu postavlja se i pitanje: jesu li postojale naznake na globalnom, svjetskom planu kao i gospodarstvu Republike Hrvatske, a koje su upućivale na postojanje okolnosti koje će izgledno i izvjesno utjecati na tečaj tih valuta prema kuni u budućem razdoblju?

Ako su takve okolnosti postojale i banke za njih znale, odnosno morale znati (obzirom da su dio svjetskog financijskog sustava), a takve informacije uskratili klijentima pri sklapanju ugovora o kreditima sa valutnom klauzulom u švicarskom franku, onda bi takvo njihovo postupanje moglo utjecati na ocjenu o jasnoći i razumljivosti ugovornih odredbi ugovora sa valutnom klauzulom u švicarskom franku, a o kojima se nije pojedinačno pregovaralo, a tim u svezi i njihovom podlijevanju ocjeni (ne)poštenosti.

Ove sporne, a za ovaj spor odlučne činjenice potrebno je u nastavku postupka raspraviti i ocijeniti, a to do sada nije učinjeno, zbog pravnog shvaćanja i tumačenja odredbi ZZZ bez sagledavanja daljnjih okolnosti o kojima je prethodno bilo riječi.

Suvišno je isticati da su banke u odnosu na klijente kao potrošače s kojima sklapaju ugovor o kreditu u superiornom položaju, zbog čega se od njih očekuje savjesno i odgovorno

ponašanje, a kojim će se pri sklapanju ugovora sa klijentom izbjeći neravnoteža uzajamnih obveza koja iz takvih ugovora proizlazi. No isto tako treba reći da se postupanje kako banaka tako i klijenata treba ocjenjivati u okviru objektivnih mogućnosti svakog od njih, kao i vremenskom okviru kada su ti ugovorni odnosi nastajali, pri čemu treba voditi računa i o tome kakvo su saznanje objektivno mogli imati i sami klijenti pri sklapanju takvih ugovora o kreditu, posebno ako su njihova saznanja o parametrima koji utječu na formiranje tečaja bili odnosno morali biti poznati i njima, pošto su nerijetko sami klijenti i potjecali iz krugova kojima financijsko kretanje i prilike nisu bili strani.

U smislu prednjeg, a u primjeni odredbe čl. 84. ZZP/03, odnosno čl. 96. i 99. ZZP i njegovog tumačenja u duhu prakse suda Europske unije, ocjena je li neka ugovorna odredba sastavljena jasno i razumljivo, nalaže da se pri sklapanju ugovora o kreditu klijentu transparentno izlože konkretna djelovanja i učinak svih faktora koji utječu na kreditnu zaduženost, a sve uz predočenje točnih i razumljivih kriterija na temelju kojih potencijalni korisnik kredita može procijeniti ukupne ekonomske posljedice koje će za njega proizaći sklapanjem ugovora o kreditu. Pritom treba uzeti u obzir oglašavanje tih informacija koje su banke učinile dostupnim u sklopu pregovara koji su doveli do sklapanja ugovora o kreditu s potrošačima kao korisnicima kredita.

Dakle, za ocjenu osnovanosti ili ne zahtjeva tužitelja, a vezano za pitanje valjanosti ugovornih odredbi iz ugovora o kreditu sa valutnom klauzulom vezanom za švicarski franak, u nastavku postupka odlučno je jesu li sklapanju tih ugovora potrošačima kao korisnicima kredita bili priopćeni svi podaci koji su mogli utjecati na obim njihovih obveza i na temelju kojih su oni mogli realno sagledati koliki će biti iznos njihovog zaduženja za čitavo vrijeme trajanja ugovora o kreditu.

Isto tako čini se potrebnim ocijeniti jesu li banke prilikom pregovaranja s klijentima kao budućim korisnicima kredita jasno ih upozorile na njihove obveze vraćanja kredita u slučaju porasta vrijednosti strane valute (švicarskog franka), odnosno smanjenja vrijednosti domaće valute prema ugovorenoj stranoj valuti, bez obzira na okolnost što potrošač svoje prihode ostvaruje u domaćoj valuti.

Konačno, ako ocjenom navedenih elemenata se ocijeni da je u pregovorima s potrošačima, banka nije ispunila sve prethodno navedene obveze, a koje su pretpostavke da bi se ugovorna odredba o valutnoj klauzuli iz ugovora o kreditu mogla smatrati jasnom i razumljivom, a zbog čega bi bilo mjesta ispitivanju (ne)poštenosti iste, potrebno je ocijeniti je li takav propust u postupanju banaka bio počinjen u dobroj vjeri, te je li se sklapanjem takvih ugovora doista stvorila znatna neravnoteža između ugovornih stranaka, vodeći pritom računa o vremenu sklapanja pojedinih ugovora o kreditu i tijekom vremena nastalih promjena u tečaju kune prema švicarskom franku.

Pobijanom presudom drugostupanjski sud je preinačio prvostupanjsku presudu odbijanjem zahtjeva tužitelja u dijelu koji se odnosi na utvrđenje da je 8.tuženik S. d.d. nedopuštenom ugovornom odredbom iz ugovora o kreditu sklapanih u razdoblju od 1. lipnja 2004. do 31. prosinca 2004., a kojima je ugovorena redovna promjenjiva kamatna stopa tijekom postojanja ugovorne obveze, a prema jednostranoj odluci te banke, a o kojoj odredbi se nije pojedinačno pregovaralo, povrijedio kolektivne interese potrošača, ocijenivši da formulacija odredbi iz ugovora o kreditu sklapanih sa 8.tuženikom je sadržavala dovoljno

elemenata na temelju kojih je ona za korisnike kredita bila uočljiva, jasna i razumljiva i kao takva izuzeta od ispitivanja njezine poštenosti u smislu odredbe čl. 84. ZZP/03, odnosno čl. 99. ZZP.

Takvu pravnu ocjenu prihvatio je i Vrhovni sud Republike Hrvatske odlučujući o reviziji protiv pobijane presude.

No, kako je Ustavni sud Republike Hrvatske svojom ukidnom odlukom ocijenio da glede jasnoće i razumljivosti tih ugovornih odredbi iz ugovora o kreditu sklopljenim sa 8.tuženikom bankom nema dovoljnih argumenata na temelju kojih bi se mogla prihvatiti osnovanost takve ocjene sudova, to je, i u odnosu na taj dio pobijanu drugostupanjsku presudu trebalo ukinuti.

U smislu prethodno navedenih razloga iz ovog rješenja, u nastavljenom postupku, a radi ocjene i jasnoće razumljivosti tih ugovornih odredbi iz ugovora o kreditu sklopanih sa 8.tuženikom bankom, a odnose se na ugovornu promjenjivu zateznu kamatu, potrebno je raspraviti te ocijeniti jesu li na temelju podataka koji su potrošačima predočeni, te uneseni u ugovore o kreditu, a odnosili su se na formiranje ugovorne zatezne kamate tijekom trajanja ugovorenog kreditnog razdoblja, oni objektivno mogli sagledati njihovo kretanje ubuduće ili ne, te na temelju toga ocijeniti je li ova ugovorna odredba podliježe ocjeni poštenosti ili ne.

Budući da je ukinuta odluka u pogledu glavne stvari, valjalo je ukinuti i odluku o troškovima parničnog postupka.

Slijedom navedenog odlučeno je kao u izreci sve na temelju odredbe čl. 395. st. 2. ZPP-a.

Odluka o troškovima postupka u povodu pravnog lijeka temelji se na odredbi čl. 166. st. 3. ZPP-a.

Zagreb, 3. listopada 2017.

Predsjednik vijeća:
Aleksandar Peruzović, v.r.